

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

4 päivänä joulukuuta 2014*

Ennakkoratkaisupyyntö — Kilpailu — SEUT 101 artikla — Asiallinen soveltamisala — Työehtosopimus — Määräys, jossa määrätään itsenäisten palvelujen tarjoajien vähimmäiskorvauksista — Yrityksen käsite — Työntekijän käsite

Asiassa C-413/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Gerechthof te 's-Gravenhage (Alankomaat) on esittänyt 9.7.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 22.7.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

FNV Kunsten Informatie en Media

vastaan

Staat der Nederlanden,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano (esittelevä tuomari) sekä tuomarit A. Borg Barthet, E. Levits, M. Berger ja S. Rodin,

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 18.6.2014 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- FNV Kunsten Informatie en Media, edustajanaan advocaat R. Duk,
- Alankomaiden hallitus, asiamiehinnään M. K. Bulterman ja J. Langer,
- Tšekin hallitus, asiamiehinnään M. Smolek, J. Vlácil ja T. Müller,
- Euroopan komissio, asiamiehinnään F. Ronkes Agerbeek ja P. J. O. Van Nuffel,

kuultuaan julkisasiamiehen 11.9.2014 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa valittajana on ammattiliitto FNV Kunsten Informatie en Media (jäljempänä FNV) ja vastapuolena Staat der Nederlanden ja jossa on kyse sellaisen tarkasteluasiakirjan perusteltavuudesta, jossa Nederlandse Mededingingsautoriteit (Alankomaiden kilpailuviranomainen, jäljempänä NMa) totesi, ettei työehtosopimuksen määräys, joka koskee itsenäisille palvelujen tarjoajille maksettavia vähimmäiskorvauksia, jää SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 3 Työehtosopimuksista annetun lain (Wet op de collectieve arbeidsovereenkomst) 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Työehtosopimus on yhden tai useamman työnantajan taikka yhden tai useamman täysimääräisesti oikeustoimikelpoisen työnantajain yhdistyksen ja yhden tai useamman täysimääräisesti oikeustoimikelpoisen työntekijäin yhdistyksen välinen sopimus, joka koskee pääasiallisesti tai yksinomaisesti työsopimusten yhteydessä noudatettavia työsuhteen ehtoja.

2. Työehtosopimus voi myös koskea urakkasopimuksia ja toimeksiantosopimuksia. Tämän lain työsopimuksia, työnantajia ja työntekijöitä koskevia säännöksiä sovelletaan silloin soveltuvin osin.”

- 4 Kilpailulain (Mededingingswet, jäljempänä Mw) 6 §:n 1 momentissa, jonka sanamuoto vastaa SEUT 101 artiklan 1 kohtaa, säädetään seuraavaa:

”Kiellettyjä ovat sellaiset yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, joiden tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua Alankomaiden markkinoilla tai niiden osalla tai joista seuraa, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy näillä markkinoilla tai niiden osalla.”

- 5 Mw:n 16 §:n a kohdassa säädetään seuraavaa:

”Edellä 6 §:n 1 momenttia ei sovelleta

a) työehtosopimuksista annetun lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun työehtosopimukseen.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 6 Kuten asiakirja-aineistosta ilmenee, itsenäisillä alankomaalaisilla palvelujen tarjoajilla on oikeus liittyä Alankomaissa mihin tahansa ammattiyhdistykseen, työnantajajärjestöön tai alakohtaiseen järjestöön. Työehtosopimuslain mukaan työnantajaliitot ja työntekijöiden järjestöt voivat näin ollen tehdä työehtosopimuksen paitsi työntekijöiden nimissä ja lukuun, myös näiden järjestöjen jäseninä olevien itsenäisten palvelujen tarjoajien nimissä ja lukuun.
- 7 FNV ja Nederlandse toonkunstenbond (Alankomaiden muusikoiden yhdistys), työntekijöiden järjestö, yhtäältä ja Vereniging van Stichtingen Remplaçanten Nederlandse Orkesten (Alankomaiden orkestereissa soittavien sijaisten työnantajien liitto), työnantajajärjestö, toisaalta tekivät vuosina 2006–2007 orkesterin jäseniä sijaistavia muusikoita (jäljempänä sijaiset) koskevan työehtosopimuksen.

- 8 Tässä työehtosopimuksessa asetettiin muun muassa paitsi työsopimuksella palkattujen sijaisten (jäljempänä palkatut sijaiset) myös toimeksiantosuhteessa ammattiaan harjoittavien sijaisten, joita ei pidetä itse sopimuksessa tarkoitettuina ”työntekijöinä” (jäljempänä itsenäiset sijaiset), vähimmäiskorvaukset.
- 9 Mainitun työehtosopimuksen liitteessä 5 säädetään erityisesti, että itsenäisten sijaisten pitää saada vähintään palkatuille sijaisille neuvoteltu harjoitus- ja konserttikorvaus lisättynä 16 prosentilla.
- 10 NMa julkaisi 5.12.2007 tarkasteluasiakirjan, jossa se totesi, ettei työehtosopimuksen määräys, joka koskee itsenäisille sijaisille maksettavia vähimmäiskorvauksia, jää tuomiossa Albany (C-67/96, EU:C:1999:430) tarkoitettulla tavalla Mw:n 6 §:n ja EY 81 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle. NMa:n mukaan työehtosopimuksen, jossa säännellään toimeksiantosopimuksia, oikeudellinen luonne on muuttunut ja se saa alakohtaisen sopimuksen luonteen, kun sen on neuvotellut ammattijärjestönä järjestö, joka ei tältä osin toimi työntekijäjärjestönä vaan itsenäisten ammatinharjoittajien järjestönä.
- 11 Tämän kannanoton jälkeen työnantajajärjestö Vereniging van Stichtingen Remplaçanten Nederlandse Orkesten ja työntekijäjärjestö Nederlandse toonkunstenaarsbond irtisanoivat työehtosopimuksen, eivätkä ne tahtoneet tehdä uutta sopimusta, joka sisältäisi määräyksen itsenäisten sijaisten vähimmäiskorvauksista.
- 12 FNV nosti Rechtbank Den Haagissa (Haagin alioikeus) kanteen, jossa vaadittiin yhtäältä sen toteamista, etteivät Alankomaiden kilpailuoikeus ja unionin kilpailuoikeus ole esteenä työehtosopimuksen määräykselle, jossa työnantaja veloitetaan noudattamaan vähimmäiskorvauksia paitsi palkattujen sijaisten, myös itsenäisten sijaisten osalta, ja toisaalta, että Alankomaiden valtio veloitetaan oikaisemaan NMa:n tarkasteluasiakirjassaan esittämä kanta.
- 13 Kannetta käsitellyt Rechtbank Den Haag totesi, ettei tällainen määräys täytä toista kahdesta kumulatiivisesta edellytyksestä, jonka nojalla voidaan jättää unionin kilpailuoikeus soveltamatta tuomiossa Albany (EU:1999:430), tuomiossa Brentjens’ (C-115/97–C-117/97, EU:C:1999:434), tuomiossa Drijvende Bokken (C-219/97, EU:C:1999:437) ja tuomiossa van der Woude (C-222/98, EU:C:2000:475) tarkoitettulla tavalla. Rechtbank Den Haagin mukaan tässä määräyksessä määrätyn korvauksen vahvistamisen on ensiksi oltava työmarkkinajärjestöjen vuoropuhelun tulos ja se on tehtävä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen tekemässä työehtosopimuksessa, ja toiseksi sillä on välittömästi edistettävä työntekijöiden työolojen parantamista. Käsiteltävässä asiassa kyseessä oleva määräys ei välittömästi paranna työntekijöiden työehtoja ja työoloja. Tämän vuoksi Rechtbank Den Haag hylkäsi FNV:n vaatimukset tarkastamatta sitä, täyttyykö tässä oikeuskäytännössä edellytetty ensimmäinen edellytys siitä, että kyseisen säännöksen on luonteeltaan oltava työmarkkinajärjestöjen vuoropuhelun tulos.
- 14 FNV valitti tästä tuomiosta Gerechtshof te ’s-Gravenhageen (Haagin muutoksenhakutuomioistuin) ja esitti yhden ainoan valitusperusteen, joka koskee kysymystä siitä, sovelletaanko SEUT 101 artiklan 1 kohdassa määrättyä kilpailua rajoittavien sopimusten kieltoa työehtosopimuksen määräykseen, jossa määrätään itsenäisille palvelujen tarjoajille, jotka tekevät työnantajalle samaa työtä kuin tämän työnantajan palkkatyöntekijät, maksettavista vähimmäiskorvauksista.
- 15 Vaikka mainittu tuomioistuin katsoi tämän valituksen yhteydessä väliaikaisesti itsenäiset sijaiset ”yrittäjiksi” sillä perusteella, että heidän tulonsa riippuvat toimeksiannoista, joita he onnistuvat itsenäisesti saamaan sijaisten markkinoilta, ja että he kilpailevat muiden sijaisten kanssa ja tekevät investointeja musiikki-instrumentteihin, se kuitenkin totesi, ettei pääasian riidan ratkaisu ilmene selvästi perustamissopimuksesta eikä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä.

16 Näissä olosuhteissa Gerechtshof te 's-Gravenhage päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko unionin oikeuden kilpailusääntöjä tulkittava siten, että työnantajajärjestöjen ja työntekijäjärjestöjen välillä tehdyn työehtosopimuksen määräys, jonka mukaan itsenäisille ammatinharjoittajille, jotka toimeksiantosopimuksen perusteella tekevät työnantajan hyväksi samaa työtä kuin työntekijät, joihin sovelletaan työehtosopimusta, on maksettava tietty vähimmäiskorvaus, jää SEUT 101 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle, koska kyseinen määräys sisältyy työehtosopimukseen?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, jääkö mainittu työehtosopimuksen määräys SEUT 101 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle siinä tapauksessa, että kyseisen määräyksen tarkoituksena on (myös) työehtosopimuksen alaan kuuluvien työntekijöiden työehtojen parantaminen, ja onko tältä osin merkitystä vielä sillä, parantuvatko kyseiset työehdot kyseisen määräyksen johdosta välittömästi vai ainoastaan välillisesti?”

Unionin tuomioistuimen toimivalta

- 17 Aluksi on tarkastettava, onko unionin tuomioistuin toimivaltainen vastaamaan esitettyihin kysymyksiin. Kuten nimittäin Gerechtshof te 's-Gravenhage totesi ennakkoratkaisupyyntössään, pääasiassa kyseessä oleva sopimus koskee puhtaasti jäsenvaltion sisäistä tilannetta, eikä se vaikuta yhteisön sisäiseen kauppaan. Näin ollen SEUT 101 artiklaa ei sovelleta pääasian riitaan.
- 18 Tästä on todettava, että unionin tuomioistuin on useaan otteeseen katsonut, että sillä on toimivalta ratkaista unionin oikeuden säännöksiä tai määräyksiä koskevat ennakkoratkaisupyyntöt sellaisissa tapauksissa, joissa pääasian tosiseikat jäävät unionin oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle mutta joissa unionin oikeuden säännöksiä tai määräyksiä sovelletaan kansallisen lainsäädännön nojalla, kun kansallisessa lainsäädännössä noudatetaan unionin oikeudessa annettuja ratkaisuja täysin jäsenvaltion sisäisten tilanteiden ratkaisemiseksi. Tällaisissa tapauksissa Euroopan unionilla on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan selvä intressi sen osalta, että unionin oikeudesta omaksuttuja säännöksiä ja käsitteitä tulkitaan yhdenmukaisesti, jotta vältettäisiin myöhemmät tulkintaerot, eikä tämä riipu siitä, missä olosuhteissa näitä säännöksiä ja käsitteitä sovelletaan (tuomio Allianz Hungária Biztosító ym., C-32/11, EU:C:2013:160, 20 kohta).
- 19 Kyseisestä ennakkoratkaisupyyntöstä on todettava, että Mw:n 6 §:n 1 momentissa toistetaan SEUT 101 artiklan 1 kohdan olennainen sisältö. Lisäksi ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että Alankomaiden lainsäätäjän tarkoituksena on nimenomaan ollut yhdenmukaistaa kansallista kilpailuoikeutta unionin kilpailuoikeuteen nähden ja sen tarkoituksena on ollut antaa mainitulle Mw:n 6 §:n 1 momentille SEUT 101 artiklan 1 kohdan mukainen tulkinta.
- 20 Näillä perusteilla on todettava, että unionin tuomioistuin on toimivaltainen vastaamaan esitettyihin kysymyksiin, vaikka SEUT 101 artiklan 1 kohdassa ei säännellä suoraan pääasiassa kyseessä olevaa tilannetta.

Ennakkoratkaisukysymykset

- 21 Kahdella kysymyksellään, joita on tutkittava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, onko unionin oikeutta tulkittava siten, että työehtosopimuksen määräys, jonka mukaan johonkin sopimuspuolena olevaan työntekijöiden järjestöön kuuluville itsenäisille palvelujen tarjoajille, jotka toimeksiantosopimuksen perusteella tekevät työnantajan hyväksi samaa työtä kuin työntekijät, joihin sovelletaan työehtosopimusta, on maksettava tietty vähimmäiskorvaus, jää SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle.

- 22 Tästä on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että vaikka työnantajia ja työntekijöitä edustavien etujärjestöjen välisillä kollektiivisilla sopimuksilla on luonnostaan tiettyä kilpailua rajoittavia vaikutuksia, sosiaalipolitiikan päämäärät, joihin näillä sopimuksilla pyritään, vaarantuisivat kuitenkin vakavalla tavalla, jos työmarkkinaosapuoliin sovellettaisiin SEUT 101 artiklan 1 kohtaa silloin, kun ne pyrkivät yhdessä löytämään keinoja työehtojen ja -olojen parantamiseksi (ks. tuomio Albany, EU:C:1999:430, 59 kohta; tuomio International Transport Workers' Federation ja Suomen Merimies-Unioni, C-438/05, EU:C:2007:772, 49 kohta ja tuomio 3F v. komissio, C-319/07 P, EU:C:2009:435, 50 kohta).
- 23 Näin ollen unionin tuomioistuin on todennut, että työmarkkinaosapuolten kollektiivisten neuvottelujen tuloksena tekemien sopimusten, joilla pyritään tällaisiin tavoitteisiin, on luonteensa ja kohteensa vuoksi katsottava jäävän SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle (ks. tuomio Albany, EU:C:1999:430, 60 kohta; tuomio Brentjens', EU:C:1999:434, 57 kohta; tuomio Drijvende Bokken, EU:C:1999:437, 47 kohta; tuomio Pavlov ym., C-180/98–C-184/98, EU:C:2000:428, 67 kohta; tuomio van der Woude, EU:C:2000:475, 22 kohta ja tuomio AG2R Prévoyance, C-437/09, EU:C:2011:112, 29 kohta).
- 24 Pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen ovat tehneet työnantajajärjestö ja eri työntekijäjärjestöt, jotka ovat kansallisen oikeuden mukaisesti neuvottelleet paitsi palkattujen sijaisten myös itsenäisten sijaisten lukuun.
- 25 Näin ollen on tarkasteltava, mahdollistavatko tällaisen sopimuksen luonne ja kohde sen uudistamisen mainittujen työmarkkinaosapuolten työehtosopimusneuvottelujen yhteydessä ja oikeuttavatko ne sen, että se suljetaan itsenäisten sijaisten vähimmäiskorvausten osalta SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle.
- 26 Ensiksi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toteamuksista ilmenee, että mainittu sopimus on tehty työehtosopimuksen muodossa. Tämä sopimus on kuitenkin erityisesti sen liitteessä 5 olevan vähimmäiskorvauksia koskevan määräyksen osalta työnantajajärjestön ja työntekijäjärjestöjen, jotka valvovat myös orkestereille toimeksiantosopimuksen nojalla palveluja suorittavien itsenäisten sijaisten etuja, välisten neuvottelujen tulos.
- 27 Tästä on todettava, että tehdessään samaa työtä kuin työntekijät mainittujen pääasiassa kyseessä olevien sijaisten kaltaiset palvelujen tarjoajat ovat lähtökohtaisesti SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja ”yrityksiä”, kun he tarjoavat palveluitaan korvausta vastaan tietyillä markkinoilla (tuomio Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, C-1/12, EU:C:2013:127, 36 ja 37 kohta) ja harjoittavat toimintaansa itsenäisinä taloudellisina toimijoina toimeksiantajiinsa nähden (ks. tuomio Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, EU:C:2006:784, 45 kohta).
- 28 Tästä ilmenee, kuten myös julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 32 kohdassa ja NMa tarkasteluasiakirjassaan totesivat, että kun työntekijöitä edustava järjestö käy neuvotteluja sen jäsenenä olevien itsenäisten palvelujen tarjoajien nimissä ja lukuun, se ei toimi ammattiyhdistyksen ominaisuudessa ja siis työmarkkinaosapuolena vaan todellisuudessa yritysten yhteenliittymänä.
- 29 On myös lisättävä, että vaikka perussopimuksessa mainitaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu, siinä ei kuitenkaan ole mitään määräystä, joka SEUT 153 ja SEUT 155 artiklan sekä sosiaalipolitiikkaa koskevan sopimuksen (EYVL 1992, C 191, s. 91) 1 ja 4 artiklan tavoin kannustaisi itsenäisiä ammatinharjoittajia tällaiseen vuoropuheluun niiden työnantajien kanssa, joille he suorittavat palveluja toimeksiantosopimuksen nojalla, ja näin ollen tekemään näiden työnantajien kanssa työehtosopimuksia työehtojen parantamiseksi (ks. analogisesti tuomio Pavlov ym., EU:C:2000:428, 69 kohta).

- 30 Tässä tilanteessa tästä johtuu, ettei pääasiassa kyseessä olevan kaltainen työehtosopimuksen määräys, siltä osin kuin sen on tehnyt työntekijäjärjestö itsenäisten palvelujen tarjoajien nimissä ja lukuun, ole työmarkkinaosapuolten välisen neuvottelun tulos eikä sitä voida luonteensa vuoksi jättää SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle.
- 31 Tämä toteamus ei kuitenkaan voi estää sitä, että tällainen työehtosopimuksen määräys voidaan myös katsoa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun tulokseksi siinä tapauksessa, että mainitut palvelujen tarjoajat, joiden nimissä ja lukuun ammattijärjestö on neuvotellut, ovat todellisuudessa ”näennäisesti itsenäisiä ammatinharjoittajia” eli palvelujen tarjoajia, jotka ovat työntekijöihin rinnastettavassa tilanteessa.
- 32 Kuten nimittäin julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 51 kohdassa sekä FNV, Alankomaiden hallitus ja Euroopan komissio suullisessa käsittelyssä totesivat, nykytaloudessa ei ole aina helppoa määritellä pääasiassa kyseessä olevien sijaisten kaltaisten tiettyjen itsenäisten palvelujen tarjoajien asemaa yrityksinä.
- 33 Pääasiasta on huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhtäältä palvelujen tarjoaja voi menettää asemansa itsenäisenä taloudellisena toimijana ja siis yrityksenä, kun se ei ratkaise itsenäisesti käyttäytymistään markkinoilla vaan on täysin riippuvainen päämiehestään, koska sillä ei ole mitään viimeksi mainitun toimintaan liittyvää taloudellista tai kaupallista riskiä ja se toimii mainitun päämiehen yritykseen kuuluvana organisaationa (ks. vastaavasti tuomio Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, EU:C:2006:784, 43 ja 44 kohta).
- 34 Toisaalta unionin oikeudessa tarkoitettu ”työntekijän” käsite on itse määriteltävä objektiivisilla perusteilla, jotka luonnehtivat työsuhdetta, ja ottaen huomioon kyseisten henkilöiden oikeudet ja velvollisuudet. Tältä osin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämän suhteen olennainen ominaisuus on se, että henkilö tekee tietyn ajanjakson ajan toiselle ja tämän johdon alaisena suorituksia vastiketta vastaan (ks. tuomio N., C-46/12, EU:C:2013:97, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio Haralambidis, C-270/13, EU:C:2014:2185, 28 kohta).
- 35 Tästä unionin tuomioistuin on jo täsmentänyt, ettei se, että kansallisen oikeuden mukaan kyseessä on ”itsenäinen palvelujen tarjoaja”, estä sitä, että henkilön on katsottava olevan unionin oikeudessa tarkoitettu ”työntekijä”, jos hänen itsenäisyytensä on vain fiktiivistä ja peittää todellisen työsuhteen (ks. vastaavasti tuomio Allonby, C-256/01, EU:C:2004:18, 71 kohta).
- 36 Tästä seuraa, että unionin oikeudessa tarkoitettuun ”työntekijän” asemaan ei voi vaikuttaa se seikka, että henkilö on palkattu kansallisen oikeuden mukaisena itsenäisenä palvelujen tarjoajana verotukseen, hallintoon tai byrokratiaan liittyvistä syistä, jos tämä henkilö toimii työnantajansa valvonnassa, kun on kyseessä muun muassa hänen vapautensa valita työaika, työskentelypaikka ja sisältö (ks. tuomio Allonby, EU:C:2004:18, 72 kohta), ja jos hän ei osallistu tämän työnantajan kaupallisiin riskeihin (tuomio Agegate, C-3/87, EU:C:1989:650, 36 kohta) ja että hän toimii mainitun työnantajan yrityksessä työsuhteen kestämisajan muodostaen tämän kanssa taloudellisen kokonaisuuden (ks. tuomio Becu ym., C-22/98, EU:C:1999:419, 26 kohta).
- 37 Jotta pääasiassa kyseessä olevat itsenäiset sijaiset voidaan näiden periaatteiden valossa luokitella unionin oikeudessa tarkoitettujen ”työntekijöiden” sijasta tässä oikeudessa tarkoitetuiksi todellisiksi ”yrityksiksi”, ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen on siis tarkastettava heidän toimeksiantosopimuksensa oikeudellisen luonteen lisäksi se, etteivät nämä sijaiset ole tämän tuomion 33–36 kohdassa mainituissa tilanteissa, ja erityisesti se, etteivät he ole kyseiseen orkesteriin nähden riippuvuussuhteessa sopimussuhteen voimassaoloaikana siten, että heidän itsenäisyytensä ja joustavuutensa olisi näin suurempi annettujen tehtävien eli harjoitusten ja konserttien aikataulun, paikan ja suorittamistapojen osalta kuin samaa työtä tekevien työntekijöiden.

- 38 Toiseksi pääasiassa kyseessä olevan työehtosopimuksen kohteesta on todettava, että arviointi tämän tuomion 22 ja 23 kohdassa mainittuun oikeuskäytäntöön nähden on tältä osin perusteltu vain siinä tapauksessa, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pitäisi luokitella pääasiassa kyseessä olevat sijaiset ”yritysten” sijasta ”näennäisesti itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi”.
- 39 Kun tämä on täsmennetty, on todettava, että työehtosopimuksen liitteessä 5 olevassa määräyksessä toimeenpantu vähimmäiskorvausjärjestelmä edistää välittömästi mainittujen sijaisten, jotka katsotaan ”näennäisesti itsenäisiksi”, työehtojen ja -olojen parantamista.
- 40 Tällainen järjestelmä ei nimittäin varmista pelkästään näille palvelujen tarjoajille suurempaa peruspalkkiota siihen nähden, jonka he olisivat saaneet mainitun säännöksen puuttuessa, vaan – kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on todennut – se mahdollistaa myös sellaiseen eläkevakuutukseen osallistumisen, joka vastaa osallistumista työntekijöitä varten säädettyyn eläkejärjestelmään ja takaa heille näin ollen riittävät keinot saada tulevaisuudessa tietyn tasoista eläkettä.
- 41 Näin ollen siltä osin kuin työehtosopimuksen määräyksessä määrätään palvelujen tarjoajien, jotka ovat ”näennäisiä itsenäisiä ammatinharjoittajia”, vähimmäiskorvauksista, se ei kuulu luonteensa ja tavoitteensa vuoksi SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.
- 42 Näiden toteamusten valossa esitettyihin kysymyksiin on siis vastattava, että unionin oikeutta on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen työehtosopimuksen määräys, jossa määrätään sellaisten itsenäisten palvelujen tarjoajien vähimmäiskorvauksista, jotka kuuluvat johonkin sopimuksen osapuolena olevaan työntekijöiden järjestöön ja tekevät työnantajan lukuun toimeksiantosopimuksen nojalla samaa työtä kuin tämän työnantajan palkkatyöntekijät, jää SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle vain, jos nämä palvelujen tarjoajat ovat ”näennäisesti itsenäisiä ammatinharjoittajia” eli mainittujen työntekijöiden tilanteeseen rinnastettavassa tilanteessa olevia palvelujen tarjoajia. Tämän tarkastaminen kuuluu ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle.

Oikeudenkäyntikulut

- 43 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Unionin oikeutta on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen työehtosopimuksen määräys, jossa määrätään sellaisten itsenäisten palvelujen tarjoajien vähimmäiskorvauksista, jotka kuuluvat johonkin sopimuksen osapuolena olevaan työntekijöiden järjestöön ja tekevät työnantajan lukuun toimeksiantosopimuksen nojalla samaa työtä kuin tämän työnantajan palkkatyöntekijät, jää SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle vain, jos nämä palvelujen tarjoajat ovat ”näennäisesti itsenäisiä ammatinharjoittajia” eli mainittujen työntekijöiden tilanteeseen rinnastettavassa tilanteessa olevia palvelujen tarjoajia. Tämän tarkastaminen kuuluu ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle.

Allekirjoitukset